

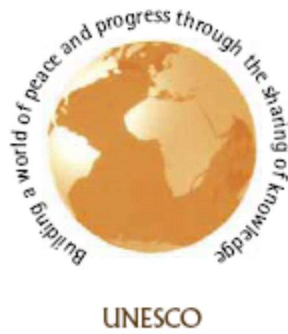
Suomen UNESCO-toimikunta
Finlands UNESCO-kommission
Finnish National Commission for UNESCO

Suomen Unesco-toimikunnan toimintakertomus 2020

Ylhäällä: Suomen Unesco-toimikunta ja
High-Level Reflection Groupin jäsen
Linda Liukas kokoontuivat aivoriiheen
helmikuussa 2020.

(kuva: OKM/Anna Kaikkonen)
Alhaalla: Kansallisten Unesco-
toimikuntien Euroopan alueen
verkoston 5. kokous järjestettiin
Cascaissa, Portugalissa helmikuussa
2020.

YK:n kasvat-, tiede- ja kulttuurijärjestö Unesco perustettiin vuonna 1945. Perussääntönsä mukaisesti Unescon tehtävänä on ”myötävaikuttaa rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseen edistämällä kansojen välistä yhteistyötä kasvatuksen, tieteen ja kulttuurin avulla”. Unesco on yksi YK:n erityisjärjestöistä. Erityisjärjestöt ovat itsenäisiä kansainvälisiä järjestöjä, joilla on omat jäsenvaltionsa, omat päätösvaltaiset ja toimeenpanevat elimensä sekä oma budjettinsa. Unescon peruskirjan allekirjoitti vuonna 1946 yhteensä kaksikymmentä valtiota. Järjestöön kuuluu syksyllä 2019 pidetyn, 40. yleiskokouksen jälkeen 193 jäsenmaata ja 11 liitännäisjäsentä. Unescon korkein päättävä elin on joka toinen vuosi kokoontuva yleiskokous, joka vastaa politiikan peruslinjauksista ja hyväksyy ohjelman ja budjetin. Päätösten toimeenpanon seurannasta vastaa 58 jäsenmaasta koostuva, kaksi kertaa vuodessa kokoontuva hallintoneuvosto. Suomi valittiin 39. yleiskokouksessa hallintoneuvostoon nelivuotiskaudelle, joka päättyy marraskuussa 2021.

Järjestön toimialoja ovat kasvat- ja koulutus, luonnon-, yhteiskunta- ja humanistiset tieteet, kulttuuri (mukaan lukien maailman kulttuuri- ja luonnonperintö) sekä viestintä ja tiedonvälitys. Unescon päämaja sijaitsee Pariisissa. Järjestön kotisivun osoite on www.unesco.org.

Unesco oli ensimmäinen kansainvälisen sivistisyhteistyön järjestö, joka avautui Suomelle toisen maailmansodan jälkeen. Suomi liittyi Unescoon kymmenen vuotta järjestön perustamisen jälkeen vuonna 1956. Vuotta aikaisemmin Suomi oli hyväksytty Yhdistyneiden kansakuntien jäseneksi.

Unescon ja jäsenmaiden välisinä yhteistoimintaeliminä toimivat suurimmassa osassa jäsenmaita kansalliset Unesco-toimikunnat. Kansalliset toimikunnat ovat Unescon erityispiirre YK-järjestelmässä – Unesco on ainoa YK-järjestö, jolla on kansallisten toimikuntien muodostama globaali verkosto tukenaan. Useimmilla jäsenmailla on lisäksi pysyvä edustusto Unescossa. Myös edustustot toimivat linkkinä Unescon ja jäsenmaiden välillä.

Heti Suomen liittymisen jälkeen asetettiin opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen Suomen Unesco-toimikunta, jonka tehtävänä on avustaa valtioneuvostoa Unescon toimintaan liittyvien kysymysten valmistelussa ja hoidossa. Toimikunnan jäsenet edustavat järjestön eri toimialoja ja siten toimikunta tuo koulutus-, tiede-, kulttuuri- ja viestintäalan suomalaiset asiantuntijat Unescon maailmanlaajuisten

verkostojen yhteyteen. Toimikunnan tehtäviin kuuluu myös viestittää kuvaa suomalaisista opetus-, tutkimus-, kulttuuri- ja viestintäaloista Unescolle ja sen kautta järjestön muille jäsenmaille eri maanosissa sekä toisaalta vahvistaa Unesco-tuntemusta Suomessa. Toimikunnan sihteeristötehtäviä hoidetaan virkatyönä opetus- ja kulttuuriministeriön kansainvälisten asiain sihteeristössä.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. Suomen Unesco-toimikunta	2
3. Toiminta.....	4
3.1. KOULUTUS	7
3.2. KULTTUURI.....	9
3.3. TIEDE.....	11
3.4. VIESTINTÄ	12
4. Hyödyllistä tietoa Unescosta	16
Liite: Valtioneuvoston asetus Suomen Unesco-toimikunnasta 1262/2002	19
Liite: Valtioneuvoston asetus Suomen Unesco-toimikunnasta 1262/2002	

1. Johdanto

Joulukuussa 2018 nimitettiin uusi toimikunta nelivuotiskaudelle (2019–2022). Puheenjohtajaksi valittiin Euroopan parlamentin jäsen Henna **Virkkunen**. Toimikunta kokoontui kertomusvuoden 2020 aikana viisi kertaa.

Suomi valittiin syksyllä 2017 Unescon hallintoneuvostoon kaudeksi 2018–2021. Toimikunta osallistui vuoden 2020 aikana Unescon hallintoneuvoston kesällä ja syksyllä järjestettyjen istuntojen valmisteluun ja seurasi tehtyjen päätösten toimeenpanoa. Tärkeimpiä asioita:

- Covid-pandemia leimasi lähes koko vuoden 2020 työtä kaikkialla maailmassa ja myös Unescossa.
- Kevään hallintoneuvoston 209. istunto siirrettiin keväältä kesälle ja saatiin järjestettyä onnistuneesti virtuaalikokouksena. Syksyn hallintoneuvoston 210. istunto järjestettiin kahdessa osassa joulukuussa 2020 ja tammikuussa 2021. Unescon työ saatiin jatkumaan olosuhteisiin nähden onnistuneesti pitkälti etäyhteyksillä. Sihteeristö sai kiitosta toiminnastaan koronapandemian aikana.
- Suomen Unesco-toimikunta tapasi fyysisesti kerran alkuvuonna 2020 ennen Covid-pandemia alkamista. Vuoden loput neljä kokousta järjestettiin virtuaalisina. Kokoustaminen etänäkin sujui hyvin.
- Erityisesti opetuksen järjestäminen Covid-tilanteessa puhututti toimikuntaa läpi vuoden. Toimikunta esitti huolensa opetuksen järjestämisestä maailmanlaajuisesti. Toimikunta seurasi Unescon kattavaa työtä opetuskeskusteluissa ja hyvien käytäntöjen koordinoinnissa.
- Paljon erilaisia tilaisuuksia siirrettiin Covidin vuoksi, ja toimikunnankin jäseniäkin koskeneita tapaamisia ja vierailuja jäi järjestämättä tai niitä jouduttiin siirtämään. Monia tilaisuuksia saatiin kuitenkin järjestymään virtuaalisesti. Toisaalta, koska tilaisuuksia oli pandemian vuoksi paljon etänä, onnistuttiin saamaan poliittisen tason edustajia aiempaa helpommin mukaan.

2. Suomen Unesco-toimikunta

Unescon perussäännön artiklassa 7 jäsenvaltioita velvoitetaan perustamaan kansallinen toimikunta, jossa ovat edustettuina hallitus ja tärkeimmät koulutuksen, tieteen ja kulttuurin alaan kuuluvia kysymyksiä hoitavat kansalliset yhteisöt. 199 kansallista Unesco-toimikuntaa muodostavat koko maailman kattavan ainutlaatuisen yhteistyöverkoston. Suomeen perustettiin oma Unesco-toimikunta vuonna 1957 kansalliseksi neuvoa-antavaksi asiantuntijatoimikunnaksi ja yhteistoimintaelimeksi.

Valtioneuvosto kutsuu Suomen Unesco-toimikuntaan puheenjohtajan ja lisäksi enintään yksitoista muuta jäsentä, joiden tulee edustaa Unescon toiminnan eri aloja. Jäsenten lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö kutsuu toimikuntaan, sitä ensin kuultuaan, tarvittavan määrän asiantuntijoita. Toimikunnan toimikausi on neljä kalenterivuotta. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja ulkoministeriön edustajilla on oikeus olla toimikunnan kokouksissa läsnä ja heillä on niissä puheoikeus. Kansallinen toimikunta on neuvoa-antava yhteistyöelin suhteessa Unescoon, valtioneuvostoon yleisesti ja opetus- ja kulttuuriministeriöön erityisesti.

Toimikunnan tehtävät on lueteltu Suomen Unesco-toimikunnasta vuonna 2002 annetun asetuksen (toimintakertomuksen liitteenä) toisessa pykälässä: ”Unesco-toimikunnan tulee antaa opetusministeriölle ja valtioneuvostolle lausuntoja ja tehdä aloitteita asioista, jotka koskevat:

- toimenpiteitä, jotka aiheutuvat Unescon yleiskokousten ja hallintoelinten sekä Unescon järjestämien kansainvälisten kokousten ja neuvottelujen päätöksistä ja suosituksista Suomessa;
- Unescon toimintaan liittyviä muita laajakantoisia ja periaatteellisia kysymyksiä;
- Suomen edustusta Unescon yleiskokouksissa ja hallintoelimissä sekä sen järjestämissä kokouksissa ja neuvotteluissa;
- muita Unescon toimialoja koskevia kansainvälisen yhteistyön kysymyksiä, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö määrää toimikunnan käsiteltäviksi; sekä
- Unescon päämäärien ja toiminnan tunnetuksi tekemistä.

Toimikunnan kokoonpano vuosille 2019–2022 on vahvistettu valtioneuvoston päätöksellä 7.9.2019.

Toimikunta kokoontui vuoden 2020 aikana viisi kertaa: 6.2., 1.6., 21.9., 5.11. ja 10.12.

Puheenjohtaja

Euroopan parlamentin jäsen Henna Virkkunen

Jäsenet

professori Maija Aksela, Helsingin yliopisto

ylivohtaja Elina Anttila, Suomen kansallismuseo

johtaja Veera Heinonen, viestintä- ja yhteistyösuhteet, Sitra

kirjailija Juha Itkonen

filosofian maisteri Leif Jakobsson

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja Tommi Laitio, Helsingin kaupunki

vastaava päätoimittaja Kaius Niemi, Helsingin Sanomat

johtaja Sirpa Rautio, Ihmisoikeuskeskus

asiantuntija Janika Takatalo, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry

akatemiasihteerit Päivi Tikka, Suomen Tiedeakatemit

opetusneuvos Kristiina Volmari, Opetushallitus (toukokuu 2020 asti)

Toimikunnan sihteeristötehtävistä vastasi opetus- ja kulttuuriministeriön kansainvälisten asiain sihteeristö, pääsihteerinä toimii kulttuuriasiainneuvos Zabrina **Holmström**. Muut toimikunnan sihteeristötehtäviä ja Unesco-asioita hoitavat virkamiehet kansainvälisten asiain sihteeristössä olivat vuonna 2020 neuvotteleva virkamies Hannu **Vainonen**, erityisasiantuntija Kati **Anttalainen**, asiantuntija **Niklas Nikanorov** ja kansainvälisen vaihdon sihteerit Paula **Hannus** ja Anna **Kaikkonen** (toukokuu 2020 asti). Toimikunnan sihteerinä toimi toimittaja Elli **Harju**.

3. Toiminta

Unescon hallintoneuvoston 209. ja 210. istunnot

Suomi jatkoi Unescon hallintoneuvoston jäsenenä, johon Suomi valittiin marraskuussa 2017. Suomi jatkoi edelleen myös hallintoneuvoston alakomiteoissa: Unescon yleissopimuksia ja suosituksia seuraavan CR-komitean jäsenenä (Committee on Conventions and Recommendations) ja kansalaisyhteiskuntakumppanuuksia käsittelevän NGP-komitean jäsenenä (Committee on Non-Governmental Partners). Suomi on hallintoneuvoston jäsen ainoana Pohjoismaana rotaatioon perustuen. Nelivuotinen kausi päättyy syksyllä 2021. Hallintoneuvoston istunnot pidetään kahdesti vuodessa: keväällä ja syksyllä. Vuonna 2020, koronapandemiasta johtuen kevään istunto siirrettiin pidettäväksi kesällä, ja osa syksyn istunnosta siirrettiin seuraavan vuoden alkuun.

Unescon hallintoneuvoston 209. istunto pidettiin 29.6.-10.7. Pariisissa. Istuntoa valmisteleva Preparatory Group kokoontui 11.-12.6. Hallintoneuvoston 209. istunto oli tarkoitus järjestää jo keväällä järjestön päämajassa Pariisissa, mutta koronapandemian vuoksi kokousta siirrettiin. Istunto saatiin kuitenkin järjestettyä kesällä hybridimallisena eli lähikokousta ja virtuaalikokousta yhdistellen. Suomea edusti Suomen pysyvä Unesco-edustusto Pariisista käsin, opetus- ja kulttuuriministeriön ja ulkoministeriön asiantuntijoiden tukiessa etäyhteyksin. Avajaisistunnon kansallisessa puheenvuorossa Suomi korosti Unescon roolin tärkeyttä Covid-kriisissä erityisesti koulutuksen, sananvapauden ja luotettavaan tietoon pääsyn aloilla.

Keskeisimpinä päätöksinä järjestö päätti jatkaa uudistusprosessiaan ja hahmotella linjauksia tulevalle keskipitkän aikavälin strategialle 2022-2029 linkittyen YK-reformiin ja Agenda 2030:n toimeenpanoon. Käynnissä ollut Unescon strateginen transformaatioprosessi on jäämässä taka-alalle, kun siirrytään keskipitkän aikavälin strategian linjaamiseen.

Covid-pandemia leimasi niin kokousjärjestelyjä kuin puheenvuoroja. Jäsenmaat antoivat melko laajasti tukea sihteeristölle pandemian hoidossa. Keskustelussa painottuivat koulutuksen tasa-arvo-ongelmat, tekoäly, avoin tiede, etiikka ja sananvapaus, joiden merkitys on painottunut Covid-kriisin ja talouskriisin myötä. Monet kiittivät Unescoa mm. siitä, että se ryhtyi nopeasti ylläpitämään globaaliseurantaa koulujen sulkemisista sekä kokosi mm. edutech -toimijoista koostuvan Global Education Coalition'n. Järjestön vapaaehtoisrahoitus on viime vuosina kasvanut tuntuvasti, mutta Covid-tilanteen vaikutuksia resurssien mobilisointiin on vielä aikaista arvioida. Istunnossa hyväksyttiin menettelytavat virtuaali-istunnolle, jos sellaiselle tulisi jatkossa tarvetta.

Hallintoneuvoston käsittelemistä poliittisista aiheista Lähi-itä-kysymykset siirrettiin konsensuksella ja ilman keskustelua edellisten kertojen tapaan seuraavaan istuntoon. Pitkä keskustelu käytiin Genevessä sijaitsevasta koulutusalan instituutista IBE:sta (International Bureau of Education). Lopullinen päätös IBE:n

jatkosta tehdään Unescon syksyn 2021 yleiskokouksessa. Ihmisoikeuskysymysten osalta CR-komiteassa käytiin edellisten istuntojen tapaan jännitteinen keskustelu komitean työskentelymetodeista. Komitean EU- ja samanmieliset maat korostivat toimenpiteitä, joilla komitean ja sen mekanismien näkyvyyttä ja saavutettavuutta voitaisiin lisätä.

Suomen Unesco-toimikunta keskusteli hallintoneuvostun agendakohdista, antaen oman näkemyksensä oleellisissa kysymyksissä.

Unescon hallintoneuvoston 210. istunto siirtyi Covidin vuoksi marraskuulta ja järjestettiin siten, että ensimmäinen osa oli virtuaalisena joulukuun alussa ja loppuosa hybridimuodossa 2021 keväällä. Hallintoneuvoston agendan asiakohdista keskeisin oli kahdeksanvuotisen keskipitkän aikavälin strategian (2022-2029) sekä nelivuotisen ohjelman (2022-2025) valmistelu. Seuraavassa yleiskokouksessa käydään myös Unescon pääjohtajavaalit. Unescon pääjohtaja Audrey **Azoulay** ilmaisi hallintoneuvoston 210. istunnon yhteydessä olevansa ehdolla jatkokaudelle.

Hallintoneuvostoa koskevat keskustelutilaisuudet

Unesco-toimikunnille tarkoitettu Unescon keskipitkän aikavälin strategiaa ja budjettia 2022-2025 (41 C/5) käsittelevä virtuaalinen konsultaatio järjestettiin 20.-22.7. Kati **Anttalainen** ja Hannu **Vainonen** (OKM/KAS) osallistuivat ja toivat esiin Suomen jo kirjallisesti antaman vastauksen keskeisiä sisältöjä, ml. Unescon toiminnan ihmisoikeusperustaisuuden välttämättömyyden ja yhteistyön tärkeyden myös siviiliyhteiskunnan toimijoiden kanssa Unescon asiasisällöissä.

Valmistautuminen ehdokkuuteen YK:n Ihmisoikeusneuvostoon kaudeksi 2022-2024

Toimikunta kuuli vuoden aikana Suomen ehdokkuuden valmistelusta YK:n ihmisoikeusneuvostoon ja keskusteli aiheesta. Toimikunnalle tilannekatsaukset piti lähetystöneuvos Eija **Limnell** ja ulkoasiainneuvos Paula **Parviainen**. Ihmisoikeusasioihin liittyen toimikunta kuuli vuoden aikana myös katsauksen valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittisen selonteon laadinnasta.

YK:n ihmisoikeusneuvoston vaalit käydään lokakuussa 2021. Syksyn 2020 tietojen mukaan kolmea paikkaa Suomen ohella samasta ryhmästä tavoittelevat Luxemburg ja Italia. Suomen kampanjan tematiikka rakennetaan hallitusohjelman painotukset huomioiden. Pääministeri Sanna **Marinin** hallituksen ohjelmaan on kirjattu ihmisoikeusperustainen ulkopoliittikka. Suomen kampanjan läpileikkaava teema on naisten ja tyttöjen oikeudet. Muita teemoja ovat mm. koulutus ja osaaminen, teknologia ja digitalisaatio, terveys ja turvallisuus, vammaisten ja alkuperäiskansojen oikeudet. Toimikunta totesi, että Suomen ehdokkuutta voidaan monin tavoin pitää esillä myös Suomen profiloitumisella Unescossa.

Kansainväliset Unesco-toimikuntien tapaamiset

Norjan Ålesundissa 9.-11.6. pidettäväksi suunniteltu pohjoismainen Unesco-koordinaatiokokous siirrettiin vuodelle 2021 Covidin vuoksi. Pohjoismaiset hallintoneuvoston istuntoja valmistelevat koordinaatiokokoukset järjestettiin etäyhteydellä 18.3. ja 2.12.

Portugalin Cascaisissa järjestettiin 16.-19.2. Euroopan alueen Unesco-toimikuntien epävirallisen verkoston 5. kokous. Toimikunnan pääsihteeri Zabrina **Holmström** ja Kati **Anttalainen** OKM:n kansainvälisten asiain sihteeristöstä osallistuivat kokoukseen. Verkostossa keskusteltiin mm. siitä, miten Unescon näkyvyyttä ja tarinaa tulisi kirkastaa, ja miten toimikunnat voisivat lisätä keskinäistä yhteistyötään eri teemoissa, ml. avoin tiede ja tekoäly. Färsaaret hyväksyttiin kokouksessa mukaan verkostoon.

Sveitsin Luganossa 25.-29.5. järjestettäväksi suunniteltu Unesco-toimikuntien alueidenvälinen tapaaminen jouduttiin siirtämään myöhemmin ilmoitettavaan ajankohtaan niin ikään Covidin vuoksi.

Unescon High Level Reflection Group

Toimikunta kuuli vuoden ensimmäisessä kokouksessaan lastenkirjailija ja ohjelmoija Linda Liukkaan alustuksen Unescon High Level Reflection Group -asiantuntijatyöryhmän toiminnasta, johon Liukas oli valittu vuonna 2019. Työryhmän tavoitteena on pohtia kasvatukseen, tieteeseen, kulttuuriin sekä viestintään ja informaatioon liittyviä ajankohtaisia kysymyksiä ja megatrendejä, jotta Unesco pystyisi vastaamaan niihin entistä tehokkaammin ja strategisemmin tulevaisuuden ohjelmissaan sekä kestävän kehityksen Agenda 2030 -tavoitteiden toteutuksessa. Ryhmän erityinen fokus on Unescon keskipitkän aikavälin strategian (2022-2029) sisällön valmistelu.

Kuullun alustuksen pohjalta toimikunta keskusteli Unescon tulevaisuudesta. Toimikunta piti työryhmän työtä tärkeänä siinä, että etsitään narratiivia ja nostetaan Unescon näkyvyyttä. Toimikunta korosti esimerkiksi koulutusta ja lehdistönvapautta Suomelle tärkeinä teemoina. Uusista kysymyksistä kiinnostaa tekoäly. Lisäksi tärkeitä ovat ihmisoikeusperustaisuus ja sukupuolten tasa-arvon edistäminen. Toimikunta esitti tärkeinä teemoina myös tutkijoiden ja tieteen vapauden, datan keräämisen ja saatavuuden, lukutaidon, koulutuksessa lasten hyvinvoinnin korostamisen ja yleisesti nuoret läpileikkaavana teemana.

YK 75 vuotta

Unesco vietti 75-vuotissyntymäpäivään 16.11. Varsinaiset kansainväliset juhlallisuudet pidetään vuoden 2021 puolella Covidin vuoksi. YK-liiton toiminnanjohtaja Helena Laukko, toimikunnan pysyvä asiantuntija, kertoi toimikunnalle juhluvuoden edistymisestä. YK:lla oli mm. YK 75 minuutissa -kampanja, jossa kerätään Facebookissa tietoa siitä, miltä YK:n pitäisi näyttää ja miten toimia. Lisäksi järjestetään YK:n kestävän kehityksen viikko yhteistyössä Oulun yliopiston ja Oulun opiskelijaosakuntien kanssa. (OYY ja OSAKO). Unesco-toimikunta oli edustettuna "UN75 seminar at the National Archives" 20.10., jossa tilaisuuden avasi toimikunnan pysyvä asiantuntija Jussi **Nuorteva**. Nuorten rauhanviikon tapahtumissa olivat mukana Adina

Nivukoski (SLL) ja Rauno **Merisaari** (UM). YK-liiton suurin panostus on Art 2030 kokonaisuus, jossa on Marika **Tomu-Kaipaisen** teossarja 17 taideteosta Agenda 2030 kestävän kehityksen tavoitteisiin liittyen.

Agenda 2030

Toimikunta keskusteli YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisesta, muun muassa Suomen julkaisemasta vapaaehtoisesta raportista YK:lle Agenda 2030:n toteuttamisesta vuonna 2020 ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kestävän kehityksen linjauksesta.

<https://kestavakehitys.fi/-/10616/suomi-kestavan-kehityksen-kansainvalisten-vertailujen-karjessa>

<https://minedu.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-263-704-8>

3.1. KOULUTUS

www.unesco.org/education

Vuoden aikana oli Unescon kaikilla toimintasektoreilla lukuisia tapahtumia, joista toimikunta oli tietoinen joko keskustellen niistä, seuraten niitä tai osallistuen niihin edustajiensa kautta.

Koulutuksen järjestäminen Covid-pandemiassa

Toimikunta keskusteli ja esitti huolensa vuoden aikana useaan otteeseen koulutuksen järjestämisestä pandemian aikana. Covid siirsi suurimman osan maailmalla tapahtuvasta koulutuksesta etäopetukseen. Unesco kokosi koulutusalan toimijoita yhteen ja järjesti useita kokouksia opetuksen tilanteesta pandemiassa.

Marraskuussa 2020 Unescon seurannan mukaan 94 % kaikista maailman oppijoista (kaikki tasot varhaiskasvatuksesta korkealle asteelle) oli kokenut oppilaitosten sulut. Heistä puolella ei ollut kotitaloudessaan tietokonetta, ja 43 % ei ollut kotoaan pääsyä internetiin. Vähiten kehittyvissä maissa vain joka kymmenennellä kotitalouksista on internet ja/tai tietokone kotonaan. Etäopetuksen järjestämisen mahdollisuudet maiden välillä vaihtelevat, maiden sisäiset eriarvoisuudet ovat suuria ja tyttöjen arvioidaan olevan erityisen haavoittuvassa asemassa. Covidin voidaan odottaa syventävän globaalia oppimiskriisiä.

Unesco järjesti jo pandemian alkuvaiheessa 10.3. virtuaalisen opetusministerikokouksen Covidin vaikutuksista koulutukseen ja maiden toimista järjestää etäopetusta. Kokoukseen osallistui 73 maata, ml. 24 ministeritasolla. Unesco teki verkkosivuillaan tilannepäivitystä ja kokosi maiden käytäntöjä ja etäopetussovelluksia tarjoavien toimijoiden tietoja. Erilaisten verkostojen, kumppanuuksien ja webinaarien kautta Unesco tuki jäsenmaiden kokemusten vaihtamista ja parhaiden käytäntöjen levitystä. Education Coalition –verkoston kautta Unesco toi yhteen keskeisiä yksityissektorin toimijoita. Yhdessä muiden kansainvälisten toimijoiden kanssa, kuten Maailmanpankin, Unicefin ja ILO:n kanssa Unesco kokosi jäsenmailta tietoja kyselyillä. Järjestö huomioi, että koronavirustilanteeseen vastaaminen korostaa monitoimijuuden ja kumppanuuksien merkitystä entisestään.

Unesco järjesti 22.10. globaalin ministerikokouksen (Global Education Meeting), johon osallistui yli 10 päämiestä ja 70 ministeriä, Suomesta opetusministerin valtiosihteeri Minna Kelhä. Kokouksessa hyväksyttiin julkilausuma, jonka tavoitteena on lähettää globaalille yhteisölle vahva viesti siitä, että koulutukseen on investoitava osana kriisin ratkaisua. Suomi painotti mm. tarvetta kehittää koulutusjärjestelmiä kohti joustavampia ratkaisuja, mikä on osoittautunut resilienssiä vahvistavaksi tekijäksi. EU-komission puheenvuoron käytti komissaari Jutta Urpilainen, jonka keskeisin viesti oli lupaus nostaa koulutussektorin rahoituksen osuus EU:n maaohjelmissa seitsemästä prosentista kymmeneen.

Unescon tiedote: <https://en.unesco.org/news/heads-state-government-extraordinary-unesco-meeting-recommit-education-and-its-financing-during>

Lukutaitoa koskevat tapahtumat

Posti julkaisi kansainvälisen Lukutaitopäivän yhteydessä 8.9. postimerkkisarjan aiheeseen liittyen. Ajatus lukutaitoaiheisesta postimerkistä tuli Suomen Unesco-toimikunnalta. Sihteeristö lähetti kaikille toimikuntaisille ensipäivän leimalla varustetun kuoren, johon on liimattu koko sarja.

<https://verkkokauppa.posti.fi/PublishedService?pageID=9&itemcode=112746>

Muita koulutusaiheisia tapahtumia

Ennen Covid-pandemiaa 24.-25.1. järjestettiin Helsingissä opetusalan Educa-messut, jonka 25-vuotisen taipaleen kunniaksi OAJ:n, OPH:n ja OKM:n yhteistyöllä järjestettiin myös kansainvälinen ohjelma-osuus. Ohjelmassa oli mm. globaalia oppimiskriisiä käsittelevä paneeli, jossa opetusministeri Li **Anderssonin** kanssa keskustelemassa olivat Unescon elinikäisen oppimisen yksiköstä vastaava Mr. Borhene **Chakroun**, Unicefin koulutuksen strategisista toiminnoista vastaava Robert **Jenkins**, sekä toimitusjohtaja Mervi **Jansson**, Omnia Partnerships.

<https://educa.messukeskus.com/international-programme/?lang=en>

Jyväskylän yliopisto järjesti 22.-23.10. webinaarin koskien Agenda 2030 koulutustavoitteen edistymistä SDG 4 seminar: Inclusion and Education. Webinaari kytkeytyi Unescon kesällä 2020 julkaistuun vuotuisen globaaliraporttiin Global Monitoring Report, joka on SDG 4:n keskeisin globaalin seurannan mekanismi. Tänä vuonna raportti keskittyi inklusioon, eräänä suosituksenaan, että ”inclusive education” tulisi ymmärtää laajasti yhdenvertaisuuden kannalta (ei vain rajattuna vammaisuuteen). Seminaarin avasi toimikunnan puheenjohtaja Henna **Virkkunen**.

<https://www.jyu.fi/edupsy/en/events/sdg4seminar>

Unescon GMR-raportti: <https://en.unesco.org/gem-report/report/2020/inclusion>

3.2. KULTTUURI

www.unesco.org/culture

Covid-pandemia leimasi myös kulttuurialaa. 22.4. Unesco järjesti globaalin kulttuuriministerien kokouksen, johon valtiosihteeri Tuomo **Puumala** Suomesta osallistui. Puumala korosti puheessaan kulttuurialan merkitystä yhteiskunnan resilienssin ylläpitämisessä. Hän toi esille myös tarpeen tukea kulttuurialan toimijoita erilaisin toimin ja esitteli Suomen monitahoisia toimenpiteitä koronatilanteen hallitsemiseksi.

28.4. Unescon kulttuurisektori järjesti myös infokokouksen pysyville edustustoille, jossa nostettiin kootusti esiin Unescon oleellisina pitämät toimenpiteet pandemian vastaisessa työssä, kuten

- pandemian vaikutusten arviointi kulttuurisektorilla ja julkisten politiikkojen tukeminen ([Culture & COVID-19: Impact and Response Tracker](#))
- tuki taiteilijoille, kulttuuriammattilaisille ja yhteisöille (mm. [ResiliArt-aloite](#))
- kulttuuriperinnön suojelun vahvistaminen (mm. viranomaisille online-koulutusta ja UNESCO Roster for Culture in Emergencies)

Maailmanperintö

Maailmanperintökomitean kokouksen järjestäminen siirtyi vuoden 2020 jälkeiseen aikaan, koska Kiinaan kesälle suunniteltu istunto jouduttiin perumaan Covidin vuoksi. Vuoden aikana toimikunta keskusteli useaan otteeseen maailmanperintökomitean tilanteesta.

Ruotsi, joka oli ehdolla maailmanperintökomiteaan vaaleihin syksyllä 2021, perui ehdokkuutensa, syynä Covid-tilanteen vaatima voimavarojen keskittäminen kansallisesti mm. kulttuurikentän työn tukemiseen. Pohjoismailla on jäsenyydestä rotaatio. Tanskan näkemystä mahdolliseen ehdokkuuteen jäätii odottamaan.

Kansallinen ”Maailmanperintöfoorumi” järjestettiin 10.-11.11. Suomenlinnassa hybridimuodossa. Foorumi on osa Kansallisen maailmanperintöstrategian 2015–2025 toimeenpanoa, ja sen tavoitteena on lisätä vuoropuhelua paikallisten viranomaisten, päättäjien ja muiden toimijoiden kanssa. Foorumissa tiedotetaan ja keskustellaan maailmanperintöä koskevista ajankohtaisista teemoista, projekteista ja hankkeista. Suomen Unesco-toimikunnan puheenjohtaja Henna **Virkkunen** esiintyi videotervehdyksen kautta foorumissa. Järjestäjinä olivat opetus- ja kulttuuriministeriö, ympäristöministeriö yhdessä Museoviraston, Metsähallituksen Luontopalveluiden ja Suomen Unesco-toimikunnan kanssa.

Maailmanperintöfoorumi: <https://ssl.eventilla.com/maailmanperintöfoorumi2020>

Toimikunta keskusteli myös mm. Pariisin pysyvän edustuston kanssa maailmanperintökohteiden tulojen vähentymisestä, kun kohteet on suljettu vierailijoilta. Toimikunnalle kerrottiin sihteeristön seuraavan tilannetta. Unesco ei tue kohteita rahallisesti.

Aineeton kulttuuriperintö

Suomalainen saunaperinne nimettiin Unescon aineettoman kulttuuriperinnön luetteloon 17.12. järjestetyssä hallitustenvälisen komitean kokouksessa. Kyseessä on Suomen ensimmäinen kohde listalla. Kohteen nimeämisen myötä Museoviraston sitoutuu Suomen valtion valtuuttamana yhdessä suomalaisten saunayhteisöjen sekä saunakulttuuria edistävien toimijoiden kanssa vaalimaan omaperäisen, suomalaisen saunaperinteen jatkuvuutta ja nostamaan esille sen merkityksellisyyttä osana tapakulttuuria ja hyvinvointia.

Vuoden aikana myös Suomen esitys kaustislaisen viulunsoittoperinteen saamiseksi aineettoman kulttuuriperinnön kansainväliseen esimerkkiluetteloon läpäisi Unescon teknisen tarkastuksen kesällä ja esitys etenee arvioitavaksi siten, että päätös hyväksynnästä on määrä tapahtua vuoden 2021 sopimuskomitean kokouksessa. Samoin yhteispohjoismainen esitys limisaumavenerakennusperinteen saamiseksi aineettoman perinnön esimerkkiluetteloon edistyi esityksen teknisen tarkastuksen myötä.

8.-10.9. järjestettiin Unescon aineettoman kulttuuriperinnön suojelusopimuksen osapuolten kokous. Suomea paikalla Unescon päämajassa edusti Pariisin pysyvä UNE-edustusto Museoviraston ja OKM:n tukemana online-yhteydellä.

Lisätietoa aineettomasta kulttuuriperinnöstä:

[Elävä perintö -wiki \(aineetonkulttuuriperinto.fi\)](#)

Muita kulttuuriaiheisia asioita

Ainutlaatuinen tapahtuma oli Museoviraston kokoelmissa olleiden pueblo-intiaanien maallisten jäänteiden luovuttaminen paikallisille alkuperäiskansoille 13.9. Yhdysvalloissa. Toimikunnan jäsen Elina **Anttila** ja pääsihteeri Zabrina **Holmström** olivat mukana Mesa Verde -kokoelman luovuttamistilaisuudesta. Perusteena pueblo-intiaanien maallisten jäänteiden luovuttamiselle oli YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista, jossa todetaan oikeus kotiuttaa vainajien jäänteitä. Anttila kertoi toimikunnan kokouksessa, että kokoelmaan jää vielä 500 esinettä, mutta valtioneuvoston päätöksellä saatiin palauttaa ihmisten jäänteet alkuperäiskansalle. Operaatio oli mittava ja edellytti pitkäjänteisiä neuvotteluja Kansallismuseon ja heimojen välillä sekä Yhdysvaltojen viranomaisten ja opetus- ja kulttuuriministeriön välillä. Jäänteiden luovutus kytkeytyy Unescon myös esimerkiksi 1970 sopimuksen kautta, jossa todetaan jäänteiden

laittomasta tuonnista ja viennistä. Luovutuksen voi kytkeä myös ihmisoikeusneuvostokampanjaan Suomelta tekona, jossa ei politisoida ihmisoikeuksiin liittyvää asiaa.

Visit Finland, Museovirasto ja Suomen Unesco-toimikunta järjestivät ”Matkailun ja kulttuurin syke – elävä kulttuuriperintö matkailun voimavarana” kulttuurimatkailuseminaarin 19.-20.11.2020. Seminaari oli myös osa Suomen Kotiseutuliiton järjestämien Valtakunnallisten Kotiseutupäivien ohjelmaa. Toimikunnan puheenjohtaja Henna Virkkunen esiintyi tapahtumassa. Seminaarissa pohdittiin mitä on elävä kulttuuriperintö, minkälaista potentiaalia elävään perintöön liittyy matkailussa ja miten elävän perinnön kestävyys ja kaupallisuus sovitetaan yhteen.

Suomen Geopark -toimikunta käsitteli kokouksessaan 6.5. Salpausselän Geopark-hanketta, päätyen suosittelemaan hakemisen käynnistämistä. Asiassa eteneminen edellyttää Suomen Unesco-toimikunnan puoltokirjettä. Toimikunta päätti puoltaa hakemusta. Salpausselän geopuiston perustamista koskeva hakemus puoltokirjeineen toimitettiin Unescolle marraskuun lopulla.

3.3. TIEDE

www.unesco.org/science

www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences

Covid-tilanteen johdosta Unesco järjesti myös tiedeministerien verkkokeskustelun 30.3. Keskusteluaiheena oli avoimen tieteen merkitys vastattaessa koronavirusepidemian haasteisiin. Suomesta kokoukseen osallistui valtiosihteeri Tuomo **Puumala**. Kaikkien maiden edustajat korostivat yksimielisesti avoimen tieteen merkitystä ja kansainvälisen tiedeyhteistyön tarvetta. Pienillä saarivaltioilla ja köyhimmillä mailla oli erityinen hätä taloutensa romahtamisen uhasta.

Unescon tekoälyn etiikkaa ja avointa tiedettä koskevien suositusten valmistelu

Toimikunta kuuli ja keskusteli vuoden aikana suositusten valmistelusta. Jäsenmaat saivat tekoälyn etiikkaa ja avointa tiedettä koskevat suositusluonnokset syksyllä kommentoitavaksi. Suositusten etenemistä esitteli toimikunnalle erityisasiantuntija Tommi **Himberg** (UM/OECD-UNE-edustusto). Molempiin suositusluonnoksiin jäsenmaiden tuli vastata vuoden loppuun mennessä. Suositukset on tarkoitus hyväksyä yleiskokouksessa syksyllä 2021.

Opetus- ja kulttuuriministeriö järjesti lokakuun lopussa tekoälyn etiikan suositukseen liittyen Suomen kantojen valmistelemiseksi webinaarin sidosryhmille. Tilaisuudessa todettiin, että suositusluonnos on monin tavoin toivotun suuntainen. Esimerkiksi tekoälyn määrittely on avoin ja korostaa sitä, mitä tekoälyllä voi tehdä, eikä sisällä teknisiä piirteitä, jotka vanhenevat nopeasti tekniikan muuttuessa. Avoimena ja dynaamisena tekoälyn määritelmä kestää aikaa ja tarkastelua. Haastavin keskustelu suosituksen

valmistelussa tultaneen käymään pitkstä listasta toimia, joiden toimeenpanosta jäsenmaiden tulisi muutaman vuoden sykleissä raportoida Unescolle.

Avointa tiedettä koskeva suositusluonnos oli syksyllä Tieteellisten Seurain Valtuuskunnalla lausuttavana, jossa toimii Suomen avoimen tieteen kansallinen koordinaatio. Toimikunta korosti keskusteluissaan mm. opettajien roolia, tietoon pääsemistä sekä julkaisemisen kustannuksia ja sitä rajoittavana tekijänä saada tietoa kaikkien saataville. Toimikunta huomioi, että Suomessa tehdään jo paljon avoimen tieteen eteen ja avoimen tieteen pohdinta on lähtenyt myös tutkijayhteisöstä itsestään. Vuonna 2021 Suomessa vietetään tutkitun tiedon teemavuotta.

Muita tiedesektorin tapahtumia

Toimikunta oli osallinen World BioEconomy Forumin (WCBEF) ja UNESCO:n yhteistyönä Rukalla 10.9. järjestämässä ”Biotalousfoorumissa”. Järjestäjätahot pyrkivät luomaan pitkäaikaista yhteistyötä kiertotalouden alalla. Foorumin aihe linkittyy vahvasti moniin Unescon agendalla oleviin kysymyksiin, kuten kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamiseen, ml. kestävä kehitys edistävä koulutus, sekä Ihminen- ja biosfääriohjelma (MAB). Suomen Unesco-toimikunnan puheenjohtajan viesti ja tervehdys oli luettavissa tapahtumasivuilla.

29.7. pidettiin YK:n ilmastonsuojelun puitesopimuksen (UNFCCC) ja Unescon järjestämä koulutusta koskeva webinaari (a regional webinar for Europe and Central Asia on climate change and education as part of the 8ths Dialogue on Action for Climate Empowerment (ACE). Suomesta kokoukseen osallistuvat Hannu **Vainonen** (OKM/KAS) ja Anne **Liimatainen** (OPH). Webinaarissa keskusteltiin hyvistä tavoista edistää ilmastokasvatusta.

3.4. VIESTINTÄ

<http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/>

Viestintä Covid-pandemiassa

Toimikunta keskusteli vuoden aikana viestinnän roolista pandemia-aikana ja korosti oikean tiedon saannin ja toimittajien vapauden tärkeyttä kriisissä.

Unesco huomioi pandemian vaikutukset viestintäalalle ja kokousti aiheesta jo varhain pandemian alussa keväällä. Unescon viestintäsektori järjesti virtuaalisen infokokouksen 21.4., jossa nostettiin esille neljä pilaria Covid-pandemian vastaisessa työssä:

1. ilmaisunvapauden ja toimittajien turvallisuuden puoltaminen ja median toimintaedellytysten vahvistaminen

2. voimavarojen kehittäminen väärän tiedon leviämisen estämiseksi
3. innovaatioiden ja digitaalisten teknologioiden hyödyntäminen
4. avoimen ja yleisen tietoon pääsyn edistäminen.

Unesco laati kaksi julkaisua, jotka pureutuvat väärän tiedon leviämisen estämiseen: “DISINFODEMIC: Deciphering COVID-19 disinformation” ja “DISINFODEMIC: Dissecting responses to COVID-19 disinformation”: <https://en.unesco.org/covid19/disinfodemic>

Lisäksi Unesco ja Yhdistyneiden kansakuntien kehitysohjelma UNDP toteuttivat syksyn aikana tutkijoille, toimittajille, poliittisille vaikuttajille sekä kaikille kansalaisyhteiskunnan toimijoille suunnatun julkisen konsultaation disinformaatiosta. Kyselyssä kerättiin kokemuksia, näkemyksiä ja ajatuksia valheellisen ja harhaanjohtavan informaation kasvavaan ongelmaan vastaamiseksi. <https://en.unesco.org/news/unesco-and-undp-launch-consultation-impact-disinformation>

Toimittajien turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä edistävät Safety of Journalists –ystävämaaryhmät Pariisissa (UNESCO:ssa), Genevessä, New Yorkissa (YK:ssa) ja Wienissä (ETYJ:ssä) tekivät ensimmäistä kertaa yhteisen julkilausuman. Julkilausuma korostaa Covid-pandemian aikaan vapaan, riippumattoman ja moniäänisen median tärkeää roolia tiedonvälityksessä koronaviruskriisin aikana. Julkilausuman allekirjoitti 41 maata ml. Suomi, joka on ystäväryhmän jäsen Pariisissa ja Wienissä. Ryhmien puheenjohtajat lähettivät julkilausuman 15.4. järjestöjen jäsenmaille ja johtajille.

Julkilausuma: <https://en.unesco.org/news/groups-friends-safetyprotection-journalists-publish-joint-statement-safety-journalists-and>

Maailman lehdistönvapauden päivä

Covidin vuoksi lehdistönvapauden päivän, 3.5., tapahtumia jouduttiin järjestelemään uudelleen. Unesco järjesti 4.5. korkean tason virtuaalikokouksen lehdistönvapauden teemasta mm. pääsihteeri Antonio Guterresin ja pääjohtaja Audrey Azoulayn johdolla sekä sarjan aiheeseen liittyviä webinaareja.

<https://en.unesco.org/commemorations/worldpressfreedomday>

Varsinainen lehdistönvapauden päivän päätapahtuma siirrettiin poikkeuksellisesti vuoden loppuun, 9.-10.12. ja sitä vietettiin yhdistetysti toimittajiin kohdistuneiden rikosten rankaisemattomuuden kv. päivän kanssa (IDEI, tavallisesti 2.11.). Haagissa järjestetty tilaisuus oli seurattavissa virtuaalisesti, ja osittain jälkikäteen katsottavissa Unescon [Youtube](#)-sivulla. Vuoden 2020 Haagissa järjestetty tilaisuus oli seurattavissa virtuaalisesti. Teemana oli ”Journalism without fear or favor”, jossa korostui toimittajien turvallisuus ja Covidin vaikutus luotettavaan journalismiin ja siihen, että luotettavaa tietoa tarvitaan paljon. Yhtenä konkreettisena tuloksena seurasi Unescon ja YK:n ihmisoikeusvaltuutetun entistä tiiviimpi kumppanuus lehdistönvapauden ja toimittajien turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä.

Suomessa Viestintä- ja kehityssäätiö Vikes julkaisi joulukuussa toimikunnan puheenjohtajan Henna **Virkkusen** ja jäsen Kaius **Niemen** haastattelut Vikesin sivuilla liittyen lehdistönvapauden päivän viettoon:

<https://vikes.fi/kaius-niemi-maailman-vapainkin-lehdisto-on-uhattuna>

<https://vikes.fi/henna-virkkunen-vapaa-lehdisto-tarvitsee-tukea-myos-euroopassa>

Maailman muisti -ohjelma

Toimikunta kuuli ja keskusteli vuoden aikana politisoituneeksi muodostuneen Maailman muisti -ohjelman (Memory of the World) tilanteesta. Suomen kansallisen Maailman muisti -toimikunnan puheenjohtaja Jussi **Nuorteva**, toimikunnan pysyvä asiantuntija, kertoi kansallisia ja kansainvälisiä ajankohtaisia kuulumisia. Nuorteva toimii riippumattomana asiantuntijana Unescon neuvoa-antavassa komiteassa International Advisory Committee (IAC), joka antaa Unescon pääjohtajalle suosituksia uusista Maailman muisti –listalle lisättävistä kohteista. Uusia kohde-esityksiä ei ole käsitelty poliittisesti kiistanalaisista esityksistä johtuen. Tilanne on edelleen vaikea Japanin ja Etelä-Korean sekä Kiinan välillä, johtuen Japanin toisen maailmansodan aikaisia tekoja tarkasteleviin arkistoihin.

IAC:n kokous siirrettiin Covidin vuoksi keväälle 2021. IAC:n puheenjohtaja on Arabiemiraateista, Nuorteva itse on toinen varapuheenjohtajista. Komitean mandaatti on pidennetty vuoteen 2022. Komiteassa on toivottu, että jäsenmaiden veto-oikeutta laajennettaisiin, jotta olisi toimintaohjeet kiistanalaisten kohde-esitysten varalta vastaisuudessa.

Joulu-tammikuussa avataan ohjelman listan esitykset, jolloin voi tehdä uusia esityksiä ohjelman kohteiksi.

IPDC – kansainvälisen tiedonvälityksen kehitysohjelma

Vastauksena koronavirustilanteeseen Suomen tukema Unescon kansainvälinen viestinnän kehitysohjelma IPDC suuntasi nopeutetulla prosessilla rahoitusta neljälle projektille, joilla tuetaan mediaa kehittyvissä maissa. Hyväksytyillä hankkeilla tuetaan naistoimittajien työtä itäisessä Afrikassa, yhteisöradion toimintaa eteläisessä Afrikassa ja Intiassa sekä luotettavan tiedonvälityksen vahvistamista Karibian alueella. Jokaiselle hankkeelle myönnettiin rahoitusta 25 000 US dollaria.

<https://en.unesco.org/news/unesco-support-media-developing-countries-face-coronavirus-challenge>

Freedom Online Coalition (FOC)

Toimikunta kuuli syksyllä ulkoministeriön alustukset Freedom Online Coalitionin (FOC) viimeaikaisesta toiminnasta ja Suomen FOC-puheenjohtajakaudesta 2021.

FOC on vuonna 2011 perustettu hallitustenvälinen ihmisoikeusjärjestö, johon kuuluu 32 jäsenmaata. Järjestö edistää avointa ja turvallista internetin käyttöä ja keskittyy sananvapauden, kokoontumisvapauden ja yksityisyydensuojan turvaamiseen. Puheenjohtajana Suomen päätavoitteet ovat järjestön ja näkyvyyden lisääminen ja pääteemat digitaalisen kahtiajaon vähentäminen, disinformaation torjunta ja haavoittuvien

ryhmien ja naisten oikeuksien huomioiminen. Tärkeänä kysymyksenä on myös algoritmien läpinäkyvyys. FOC:lla on myös diplomaattisia verkostoja, yksi Pariisissa, joissa keskustellaan esim. toimittajien turvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä.

Toimikunta korosti keskustelussaan mm., että suomalaiset kirjastot voisi kytkeä jollain tapaa Suomen puheenjohtajakautteen, sillä kirjasto on merkittävä instituutio internetiin liittyvien vapauksien ja turvalliseen käyttöön liittyen ja suomalaiset kirjastot ovat näissä kysymyksissä myös globaalisti eturintamassa.

Lisätietoa: <https://freedomonlinecoalition.com/>

Muita viestintäaiheisia tapahtumia

Helsingin Sanomain Säätiö myönsi maaliskuussa 58 000 euron apurahan Unescolle Cano World Press Freedom Prize -palkinnon tukemiseen vuosille 2021-2023. Palkinto on kunnianosoitus henkilölle tai järjestölle, joka on merkittävästi toiminut sananvapauden edistäjänä. Tätä pidettiin myönteisenä ja se on tuonut myös näkyvyyttä.

<https://en.unesco.org/news/helsingin-sanomat-foundation-renews-its-support-unesco-guillermo-cano-world-press-freedom-prize>

HS Säätiön rahoittama palkinto (2020 UNESCO/Guillermo Cano World Press Freedom Prize) annettiin Kolumbiaan.

4. Hyödyllistä tietoa Unescosta

Suomen maksuosuus ja muu tuki Unescolle

Suomen jäsenmaksu Unescolle maksetaan opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahoista. Vuonna 2020 Suomen jäsenmaksuosuus oli noin 1,2 miljoonaa euroa. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahoista maksetaan Suomen sääntömääräiset maksut yleissopimusten rahastoihin: Unescon maailmanperinnön suojelusopimus, ns. diversiteettisopimus (kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskeva yleissopimus), aineettoman kulttuuriperinnön suojelusopimus sekä dopinginvastainen yleissopimus. Sopimusrahastoja tuettiin yhteensä noin 70 000 eurolla. Suomen vapaaehtoinen, ns. Unescon sääntömääräisen budjetin ulkopuolinen tuki Unescolle suoritetaan pääasiassa ulkoministeriön määrärahoista. Suomen vapaaehtoinen tuki Unescolle rahoituksesta vuodelle 2020 oli 1,2 miljoonaa EUR. Tuki ohjataan kansainväliselle tiedonvälityksen kehitysohjelmalle IPDC (International Programme for the Development of Communication, 200 000 EUR vuodessa) sekä CapED -instrumentin kautta -koulutusta koskevan SDG 4 –tavoitteen toimeenpanoon vähiten kehittyneissä maissa (1 milj. EUR vuodessa), erityisesti tyttöjen koulutusta ja ammatillista koulutusta edistäviin hankkeisiin.

Suomen jäsenyydet Unescon elimissä

Suomi oli vuonna 2020 jäsenenä seuraavissa Unescon hallitustenvälisissä elimissä, komiteoissa ja hallituksissa:

- Unescon hallintoneuvosto (Executive Board) marraskuusta 2017 alkaen (marraskuuhun 2021) ja sen osana hallintoneuvoston sopimuskomitea, joka tarkastelee myös ihmisoikeusvalituksia (Committee on Conventions and Recommendations, CR) sekä Unescon suhdetta kansalaisjärjestöihin edistävä komitea (Committee on Non-Governmental Partners).
- Liikuntakasvatuksen ja urheilun hallitustenvälinen komitea (CIGEPS, Intergovernmental Committee for Physical Education and Sport) 2017-2021.
- Kulttuuridiversiteettisopimuksen toteutusta ohjaava hallitustenvälinen komitea (Intergovernmental Committee for the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions), 2017-2021.

Töihin tai harjoitteluun Unescoon

Unescon sihteeristöä johtaa pääjohtaja. Nykyisenä pääjohtajana aloitti ranskalainen Audrey **Azoulay** 15.11.2017. Vuonna 2020 Unescon sihteeristössä ja kentällä työskenteli yli 2000 henkilöä 170 eri maasta.

Unescon sihteeristöön valikoituu asiantuntijoita järjestön päätoimialoilta kulttuurin, koulutuksen, tieteiden ja viestinnän sektoreilta. Työmahdollisuuksia on kuitenkin myös hallinnon, rahoituksen, henkilöstöasioiden ja viestintäteknologian aloilla. Unescoon on mahdollista hakea palkattomaan harjoitteluun 1–4 kuukaudeksi. Harjoittelu on tarkoitettu ylempää korkeakoulututkintoa suorittaville opiskelijoille tai jatko-opiskelijoille, tutkijoille ja virkamiehille.

Unescon avoimet tehtävät julkaistaan järjestön rekrytointisivustolla, jonka kautta myös haetaan tehtäviin.

<http://en.unesco.org/careers/>

Suomalaiset Unescossa

Vuonna 2020 Unescon sihteeristössä Pariisissa työskentelivät hallinnollisissa asioissa talousyksikössä Anssi **YliHietanen** (Treasurer), Katja **Konkola** kasvatuserätyöyksikössä (Chief Human Resources Officer), sekä neuvonantaja Eero **Porko** (Procurement Advisor, Financial Policy Unit, Management of Support Services).

Viestintäsektorilla työskenteli asiantuntija Tarja **Turtia** Unescon Transformation-ohjelman projektipäällikkönä, pääjohtajan kabinetissa (Transformation Project Manager, Office of the Director General (CAB)).

Kenttätoimistoista ja instituuteista Katja **Frostell** (Associate Publications Officer) työskenteli 24.8.2019 asti Unescon tilastoinstituutissa Montrealissa (UNESCO Institute for Statistics, UIS).

Apulaisasiantuntijana toimi Susanna **Kari** Unescon Maailmanperintökeskuksen Afrikka-yksikössä ohjelma-asiantuntijana (Associate Programme Specialist in World Heritage Centre).

(Dr) Anasse **Bouhlal** työskenteli asiantuntijana koulutussektorilla Beirutissa (Programme Specialist in Higher Education, Unesco Office in Beirut).

Pysyvä edustusto

Suomen pysyvä edustajana Unescossa ja OECD:ssa toimi suurlähettiläs Tuomas **Tapio**. Edustustossa työskentelivät lisäksi erityisasiantuntijan sijainen, neuvonantaja Piia **Immonen-Seuguenot** ja assistentti

Riitta **Carré**. Vuoden 2020 aikana edustustossa harjoittelijoina työskentelivät Sini Tiihonen 1.3.-31.3. Jyväskylän yliopistosta ja Anniina Urvas 1.9.-30.11. Helsingin yliopistosta

Annettu Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2002

Valtioneuvoston asetus Suomen Unesco-toimikunnasta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty opetusministeriön esittelystä, säädetään 11 päivänä kesäkuuta 1999 annetun perustuslain 119 §:n nojalla:

1 §

Suomen ja Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön, jäljempänä Unesco, välisten yhteyksien hoidossa avustaa opetusministeriötä Suomen Unesco-toimikunta, joka toimii Unescon Suomen puolesta 10 päivänä lokakuuta 1956 allekirjoitetun perussäännön mukaisena kansallisena neuvoa antavana asiantuntijatoimikuntana ja yhteistoimintaelimenä.

2 §

Unesco-toimikunnan tulee antaa opetusministeriölle ja valtioneuvostolle lausuntoja ja tehdä aloitteita asioista, jotka koskevat:

- 1) toimenpiteitä, jotka aiheutuvat Unescon yleiskokousten ja hallintoelinten sekä Unescon järjestämien kansainvälisten kokousten ja neuvottelujen päätöksistä ja suosituksista Suomessa;
- 2) Unescon toimintaan liittyviä muita laajakantoisia ja periaatteellisia kysymyksiä;
- 3) Suomen edustusta Unescon yleiskokouksissa ja hallintoelimissä sekä sen järjestämissä kokouksissa ja neuvotteluissa;
- 4) muita Unescon toimialoja koskevia kansainvälisen yhteistyön kysymyksiä, jotka opetusministeriö määrää toimikunnan käsiteltäviksi; sekä
- 5) Unescon päämäärien ja toiminnan tunnetuksi tekemistä.

3 §

Unesco-toimikunnan tulee vuosittain tehdä ehdotus toimintasuunnitelmaksi ja antaa kertomus edellisen vuoden toiminnasta.

4 §

Valtioneuvosto kutsuu Unesco-toimikuntaan puheenjohtajan. Lisäksi valtioneuvosto kutsuu toimikuntaan enintään yksitoista muuta jäsentä, joiden tulee edustaa Unescon toiminnan eri aloja.

Toimikunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan.

Jäsenten lisäksi opetusministeriö kutsuu toimikuntaan, sitä ensin kuultuaan, tarvittavan määrän asiantuntijoita.

Opetusministeriön ja ulkoasiainministeriön edustajilla on oikeus olla toimikunnan kokouksissa läsnä ja heillä on niissä puhevalta.

5 §

Unesco-toimikunta kokoontuu kokouksen puheenjohtajan kutsusta ja on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtajan lisäksi viisi muuta jäsentä on saapuvilla. Äänestettäessä asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee kokouksen puheenjohtajan ääni.

6 §

Unesco-toimikunnan puheenjohtajan ja jäsenten toimiaika on neljä kalenterivuotta kerrallaan. Jos puheenjohtaja tai jäsen eroaa kesken toimikauden, kutsuu opetusministeriö hänen tilalleen uuden puheenjohtajan tai jäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

7 §

Unesco-toimikunnan sihteeristötehtävistä vastaa opetusministeriö. Toimikunnan pääsihteerinä toimii opetusministeriön määräämä virkamies, joka hoitaa tehtävää virkatehtävänä.

8 §

Unesco-toimikunta voi asioiden valmistelua varten asettaa työvaliokunnan.

Toimikunta voi järjestäytyä tehtäviensä, Unescon ohjelmien ja toimialojen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla jaostoihin tai työryhmiin, joiden puheenjohtajat toimikunta valitsee. Unesco-toimikunnalla on oikeus käyttää toimikuntaan kuulumattomia asiantuntijoita.

9 §

Unesco-toimikunnan puheenjohtajalle, jäsenille ja sihteereille sekä asiantuntijoille voidaan suorittaa kokouspalkkiota ja matkakustannusten korvausta opetusministeriön määräysten mukaan.

10 §

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

Tällä asetuksella kumotaan Suomen Unesco-toimikunnasta 11 päivänä maaliskuuta 1966 annettu asetus (163/1966) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2002

Kulttuuriministeri Kaarina Dromberg Vanhempi hallitussihteeri Fredrik Forsberg

Suomen Unesco-toimikunta

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Kansainvälisten asiain sihteeristö
PL 29, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puh. 0295 3 30004
Sähköposti: unesco@minedu.fi
www.minedu.fi

Suomen pysyvä edustusto UNESCO:ssa

Délégation permanente de Finlande auprès de l'UNESCO
1, rue Miollis
75015 Paris, France
Puh. +33-1-4568 3433
Sähköposti: sanomat.une@formin.fi
www.finlandunesco.org

UNESCO

7, place de Fontenoy
75352 Paris, France
Puh. +33-1-45 68 10 00
www.unesco.org

Suomen UNESCO-toimikunta
Finlands UNESCO-kommission
Finnish National Commission for UNESCO